

SIMOR ANDRÁS

***Kígyóvilág***

VERSEK

***Z-füzetek/110***

SIMOR ANDRÁS

*Kígyóvilág*

VERSEK

BUDAPEST

# *Z-füzetek/110*

Sorozatszerkesztő:  
SIMOR ANDRÁS

Tipográfia:  
DOMJÁN ISTVÁN

© Simor András

Néha unalom fogott el az éjben  
s – (csak bolond nem fél) – félttem egy kicsit.  
Rémeket űzni vígan fütyörésztem  
egy-egy gúnydal szemtelen rímeit.

(Heinrich Heine: *Enfant perdu*,  
Szabó Lőrinc fordítása)



# *Antimitológia*



## *Egy tanácsra*

Egy kedves ifjú azt mondja nekem,  
ne zötykölődjek télidőn a busszal,  
ne kiáltsak a gyerekekre „csönd!”-et,  
mit kiáltottam negyven éven át.  
Ám nem tudja, ha otthon ülnék estig,  
elszökne tőlem az utcára versem,  
mert szereti, ha arcát fagy kicsípi,  
és káromkodást is szívesen hallgat.  
Ácsorgók között alamizsnát várva  
érzi jól magát, nem fűtött szobában,  
hol teát tesznek elé szép bögrében,  
vagy kávéval kínálják, s hozzá habként  
szóvirágot szervíroznak, és kocka-  
cukrot, hogy velük száját ízesítse.  
Keserűségét szereti a versem,  
mogorvaságát úton sietőnek,  
horkanását keservesen alvónak,  
ki álmában lidércekkal vitázik.  
Ne tanácsold hát, kedves ifjú ember,  
hogy otthon üljek a halálra várón,  
érjen utol inkább az utcasarkon,  
hol a buszt lesem, amely éppen nem jön,  
vagy nem férek föl rá reggeli órán,  
és dobjon be vihogva batyujába  
döglött macska és verébfiók mellé,  
kiket nemrég guberált egy kukából.



## Öregség előtt

Ez az utolsó stáció,  
hogy kedvelem, nem mondanám,  
az ember, mint lyukas dió,  
még kapaszkodik fenn a fán,

nem akar még lehullani,  
humusszá lenni odalent,  
hátha történik valami,  
reménykedik, és elmereng.

Vidor szél meglegyinti őt,  
a szár, mi tartja, elszakad.  
Ennyi történik, semmi több,  
rámásznak éhes bogarak.

## Szonettkoszorú, tercinavirágok nélkül

I.

Látom őket, mindig látni fogom!  
Sándor Kálmánt, a *Szegyenyfa* íróját,  
Takó Bénit, ki rossz szemével jól lát,  
e számadással nekik tartozom.

Ady Bölöni Gyurkáját, akin  
a hamis szó fennakadt, mint a szűrőn.  
Tegnap emlékeim egybegyűjtöm,  
vitázzék velem megint Katalin.

Hová lettetek, tűz-táncos fiúk?  
Ladányi borba és Csemőbe halt.  
E mostani sötétből nincs kiút?  
Színvalló verset írtam, *Viadalt*.

Színvalló verset teszek most elétek,  
kik odatúlról ideátra néztek.

## II.

Kik odatúlról ideátra néztek,  
szavatok korhad, akár vén gerenda?  
Volt hősi kor, vagy az is csak legenda,  
és az épület összeomlott végleg?

Rikkant még az a szó, netán harákol,  
vagy azt a szót is el lehet feledni,  
mit vers-üllőjén Majakovszkij vert ki?  
E kérdésért rám ripakodik Károly.

Októbervirág szirma máig vérzik,  
nem pereg le hervadtan, színe vesztve,  
földnek ha nem kell, utat lel az égig.  
Messzire nézek, zörgő csontmenetre.

Feleltek, hajdan föllázadt szegények,  
szerelmes porotokból jó az ének.

## III.

Szerelmes porotokból jó az ének,  
egyre halkabban, fülelek ijedten,  
szív nem ketyeg, ha nem vertek szivemben,  
jövőt, merészet kigondolni félek.

Éjszakában fagyoskodó szegények,  
szurok színe fényenincs alagútnak.  
Kőből van ágya sebzett valaguknak.  
Peremére hulltak az ember létnek.

Nem Achrem fickók! És hajdan se voltak?  
Szalmaszál remény lópországba süllyed.  
Béka kuruttyol, ennyi lesz a holnap.  
Vagy mégse? Higgyek vágyuknak, szivüknek?

Vörös Nap kél. Világító hatalom.  
Csak fül lát, szem hall süketen, vakon!

#### IV.

Csak fül lát, szem hall süketen, vakon!  
Magunk fajtáké, kik maradtunk magnak,  
porunkból gizgaz, dudva, muhar hajt csak.  
És pöffeszkedik úri hatalom.

Rögeszméim zörgését hallgatom,  
de alig hiszek megrögzött magamnak.  
Becsukódott előttem minden ablak.  
Üldögélek egy lapjanincs padon.

Hever-e még rím Venezuelában,  
vagy Kubában, hová csöppentem ifjan?  
Ha volna út, vajon rálépne lábam,  
vagy halálomig ez a szirszar nincs van?

Játszom, hiszen az elme szertelen.  
Roquét, a holtat ideképzelem.

#### V.

Roquét, a holtat ideképzelem,  
ki harmadszorra valójában meghalt.  
Két haláláról vígan mesélt tegnap:  
„Kivégzésem előtti éjemen

vicceket mondtam egy régi fogolynak.”  
A föld a soros diktátor alatt  
megmozdult, a kivégzés elmaradt.  
Máskéféle halál várta, talán rosszabb.

Most itt ül velem. Furcsán hallgatag,  
mint aki titkos akcióra készül,  
és zavarják a tegnapi szavak,  
mert holnapját őrzi rejtkehelyéül.

Amit mondanék, hallani nem vágyik.  
Irigylem csöndjét. Bár lehetnék másik!

## VI.

Irigylem csöndjét. Bár lehetnék másik!  
aki jenkire mond átkot Irakban,  
nem szent a vendég, ha jötte hivatlan.  
Égő városban bosszúvágy parázslík.

Poéta helyett teve lennék inkább,  
és víg turista képébe harapnék,  
vagy szitkozódnék tűzbejött arabként,  
ki müezinnek sem vallja be titkát.

Ez mind nem igaz. Eszelős tanár  
üres teremben beszél a padoknak,  
olykor szünetet tart, válaszra vár,  
körülötte az ajtók becsapódnak,

és még egy unott diák sincs, ki ásít.  
Így él, kinek mellében szíve vásík.

## VII.

Így él, kinek mellében szíve vásík,  
és ha álmodik, akkor sem szabad.  
Akár a hal, csalira ráharap,  
és egy vödörben vergődik sokáig.

Lehetne más, mondom vödör-világban.  
Hol a mindenség? Egy atomja csak!  
Csokonai reménye! Csalfa, vak.  
„Születtem, elvegyültem és kiváltam.”

Bolond József Attila! Lennél altiszt?  
Őrző-védő legénynek gyöngé vagy.  
Ne várjon jövőt, ki ágytalan alszik,  
vágytalan él, szívébe tép a fagy.

Magam versben szabadnak képzelem.  
Valaki elbújt. Én őt keresem.

## VIII.

Valaki elbújt. Én őt keresem.  
Ki ő és hol van? Még csak nem is sejtem,  
egyet tudok csak, élni készül szebben,  
és figyel, mint a vad préda-lesen.

Mérgeskígyó foga van, medve mancsa,  
rettegve futnak mai álurak,  
zsákmányára rémisztőn ráugat,  
és áldozatát halálig harapja,

Dózsa-ölőket, Spartacus-kínzókat.  
Istenfia szájában véres karddal,  
ki ölni nem fél, anélkül nincs holnap.  
És új Teremtést dicsér földi kardal.

Az emberi jövődő titka ez.  
Pandora szelencéje nyitva lesz.

### *Mesterquartinák*

Látom őket, mindig látni fogom!  
Kik odatúlról ideátra néztek,  
szerelmes porotokból jó az ének.  
Csak fül lát, szem hall süketen, vakon!

Roquét, a holtat ideképzelem.  
Irigylem csöndjét. Bár lehetnék másik!  
Így él, kinek mellében szíve vásik.  
Valaki elbújt. Én őt keresem.

## Poétika

Kedves Lajos, a jambus, ha magyar,  
nem szökell tenger martján, mint a gím-  
szarvas, elég, ha felszökken a rím,  
és beléd döf, mint Zrínyibe agyar.  
Fonnyad a vers, mint vadonban fagyal,  
vagy mint nője mellett vénecske hím,  
ha ritmusa egyhangú, zárom, ím,  
még ha akad is, ki érte agyal.  
Készül tercinám, bizony nem tanulmány,  
nem sorjáznak titázva tudós érvek,  
miként tenné szonetttről írt tan-nyúlvány;  
találd bár, tökfej, versemet sekélynek,  
nem ülök Pegazuson, se gazellán,  
versben szállok tengerre, mint Magellán!

## Hullámverés

„Mégmártóztunk?” – kérdezte a kisfiú,  
és elindult  
apjával a tenger felé.  
Elhaladtak  
a mutató nélküli óra alatt.  
„Előbb nézzük meg a Rákvárost” –  
mondta a kisfiú.  
Megnézték a Rákvárost.  
Aztán  
megmártóztak a Karib-tengerben.  
Ott mennek,  
látom őket.  
A vén Sergio  
a kisfiúra vár,  
szellentő-versenyt játszanak.  
Az apa nem tudja,  
olyan nap ez,  
amire mindig  
emlékezni fog.

## *Századvégi história*

Államkapitalistáink  
kapitalisták  
lettek,  
a Központi Bizottság  
angyalai  
pedig ördögök.  
Mit szól  
a nép,  
az istenadta?  
Se traktora,  
se barma,  
hallgatag.  
És az Úr?  
Az Úr  
semmivel se törődik:  
„Nyugdíjas vagyok,  
dolgoztam  
épp eleget!”

## *Antimitológia*

Ha Argosz száz szeméből  
kilencvennyolc figyelt volna,  
és aludt volna kettő,  
akkor se történt volna másképp,  
de Argosz száz szeméből  
kettő ha figyelt,  
és aludt kilencvennyolc.  
Bika, szatír  
és Ekhidna, a szörny,  
tették, mit csak akartak.  
És hol voltunk mi?  
Árkádia lakói?  
Azt hittük,  
úgy se történhet ilyesmi?  
Hitványak a pávatollak,  
Egyetlen szem  
sincs rajtuk.

## *Két fiú*

Egyik tizenöt, tizenhat a másik.  
Mindkettő hajléktalanra vadászik.

A térre csalják, benzinnel leöntik.  
A hajléktalan máglyája vöröslik.

Új Prométheuszt harap a tűz, mintha  
keselyű tépné. Nem védi meg pizska.

Kéjes gyönyörre nyílnak pupilláik.  
Egyik tizenöt, tizenhat a másik.



## *Alkalmi vers a szocializmus állásáról Mészáros Istvánnak*

És mindig újra nyitnák  
a bányászok az aknát,  
amíg szívük dobog.  
És ha már nem dobog,  
vagy csökkent százalékban,  
ahogy Mészárosé, ki  
József Attila-könyvét  
vagy fél évszázada  
azért írta, hogy újra  
megkeressük a kincset,  
mit őriznek a tárnák,  
az azóta megint  
beomlott tárnák, és ott  
lobog az lent a mélyben,  
még mélyebben, mint tegnap,  
de aki nem akarja  
újra nyitni az aknát,  
azok hívévé válik,  
kik végleg betemetnék,  
ellenük írta könyvét  
ő, aki ágyban fekvve  
írja tovább a művet  
Attila szellemében  
a szocializmusnak  
alkalmi állásáról,  
mikor népekre, Földre  
a tátott tőke sárga  
szája rálehel, és ők  
már végveszélybe dőlnek,  
hát figyelmeztet minket,  
hogy gyáván ne feledjük,  
megvan a kincs, hiába  
röhögnek körülöttünk:  
„ennél a kincs, mi nincs!”, és  
szavaink gúzsba kötnék

új veszélyt sejtve bennük,  
mert arról szólunk ismét,  
hogy mindig újra lesznek  
bányászok, kik az aknát  
megnyitják, és szívükkel  
világítva a mélyben  
a kincset megtalálják.

## *Jönnék vörösbort inni*

A hősök visszatérnek,  
emlévényre nem lépnek,  
nem mondanak beszédet,  
hiszen már rég nem élnek.

Szobrok se lesznek, holtak  
másképpen magasodnak,  
beverik az ajtónkat,  
némaságukkal szólnak.

Tudják, ki ütött pártot,  
ki használt, és ki ártott,  
ki volt mindvégig álnok,  
innának egy pohár bort.

Szemüregükben csillag,  
minekünk világítanak,  
a végtelenbe hívnak  
rendezni dolgainkat.

## *Novemberi álom*

Álomban érkeznek, fekete ruhásak, négyen,  
köztük Lulity Gergely, az Öreg, mosoly nélkül,  
tagoltan beszél, mindegyik szavát értem,  
mintha az álmot választaná rejtkehelyéül.

„Jön Zogoviæ– mondja – szerdán érkezik, reggel,  
két napig lesz itt, de nem szabad őt látni.”  
Kezet nyújt, és megy, határozott léptekkel,  
mozdulatával, szavak nélkül, maga után hí.

„Szerdán érkezik, de nem láthatja senki” –  
így beszél, pontos, hosszú sorokkal, mintha  
verset mondana, melyet nem lehet feledni,  
a kimondatlant őrző, ritmusának ez a titka.

A máig kimondatlant, amiről hiába szólok,  
kevesen értik, mit is rögzít ez az álom,  
és hogy felébredve, miért vagyok mégis boldog,  
én, ki helyem se odatúl, se itt nem találok.

## *Téli leltár*

Itt van az esernyő-idő,  
giliszta a földből kinő,  
halálig kicsit tekereg.  
Fáznak a szegény emberek.

Tél jön, akár a tavalyi,  
ideje már begyújtani.  
Megyek a zörgő avaron.  
Alig van egy-két haverom.

Az égbolt fekete kalap,  
résein nem süt át a nap.  
A hajléktalan didereg,  
szíve érzi a hideget.

Vacog az ifjú meg a vén,  
tócsák közt botorkál szegény.  
Itt van az esernyő-idő,  
giliszta a földből kinő.

## *Antinosztalgia*

Tegnapot nem dicsérek  
a holnap érdekében.

## *Emléklések idején*

Mennyi mennydörgő hangú bajnok,  
vitézei a mikrofonnak,  
nevedet üvöltik, Parancsnok,  
tőlük a jenkik mind betojnak.

Távíratmadarak repülnek,  
kihívóan csattog a szárnyuk,  
diadalhíreket rikoltva  
hős rajuk a blokádon átjut.

Ha ennyi harcos kísért volna  
Bolíviába, harminc éve,  
szerelmes hamvoid, Parancsnok,  
nem lázadnának földbe téve.

## *Kísértetek*

Az alvezérek lelke öt  
század óta bolyong az űrben,  
máig látják Dózsa urat  
pörkölődni parázson, tűzben.

Szomorú, fáradt lelkek ők,  
huhognak halott éjszakákon,  
hallják a szörnyű mondatot:  
„Kutyákat neveltem, most látom.”

Népet, vezért eláruló  
mindenféle lelkek keringve  
járják az időtlen időt,  
rajtuk a szégyen Nessus-inge.

Mit csinálnak a múmiák,  
kik hagyták Guevarát megölni,  
kísértet éltük tengetik,  
vagy ott bolyongnak, hol a többi

nyomorult, akik sohasem  
találnak szállást már az űrben,  
hallják s látják Dózsa urat  
pörkölődni parázson, tűzben.

Mind háborogtak, és legszívesebben  
 már visszafelé mentek volna, és őt  
 láncra verve vitték volna magukkal  
 Spanyolhonba, hol várnak rájuk szép nők;  
 csipás matróz ült az árbockosárban,  
 mikor a földcsík hirtelen felbukkant,  
 kiáltson vagy ne, hátha vágyott kép volt,  
 inkább jelzi az Admirális úrnak.  
 Nem tudták, hogy ők hősök mindahányan,  
 a lázadó, az okádó, a félholt.

### *A költő és a nép*

Mikor egy hajléktalan  
 pénzt kunyerál a villamoson,  
 idegesen elfordul tőle,  
 akárcsak itt, Havannában,  
 ahol  
 olcsó szivart kínálnak neki,  
 a turistának.  
 Feketéllő foguktól  
 visszaretten,  
 nehéz  
 a néppel kontaktusba lépni,  
 ha lehelete  
 bűdös.  
 Az új ember  
 nem krónozással születik.  
 Kínkeservesen  
 szerzi be  
 a napi betevő falatot,  
 újságot árul Budapesten,  
 gitárjával lép  
 Havannában az idegenhez,  
 mert a dollár

nagy úr,  
és a családot el kell tartani.  
És ő, ki gyűlöli  
a dollárkirályokat,  
idióta elnökét  
az Egyesült Államoknak,  
nem tud  
szóba állni velük,  
kiket kirekesztenek  
a hotelekből,  
szupermarketekből,  
az informatika  
csodavilágából,  
és ott állnak az utcán  
a trópusok gyilkos napja alatt  
vagy a halálos európai télben,  
és kínkeservesen  
szerzik be  
a napi betevő falatot.

## *Találkozás Guanabóban*

Nena,  
a 92 éves,  
azt kérdezi:  
„Mi történt  
89-ben?  
Nem akadt  
senki,  
aki harcolt volna?”  
Olyan ő,  
mint  
a brazil öregasszony,  
aki  
azt mondta  
Hugo Cháveznek:  
„Nincs öregség,

csak  
összegyűjtött fiatalság.”  
Irigylem őket  
én,  
az öregség előtt álló,  
a kivénhedt  
Európa fia.

## *Otthon, a San Miguel és Águila között*

Yolanda  
csodaízeket  
varázsol elő  
a kevéskesokból.  
Roberto  
napi kilencven utcasarkot  
gyalogol,  
és  
kikapcsolja  
a számítógépet,  
ha  
vihar sötétlik  
odakint.  
Barátaim ők.  
Együtt  
szidjuk  
a bürokratákat  
és a frázisbajnokokat,  
kik  
azt kérdezik  
kigúvadt szemmel:  
„Nektek  
nincs kocsitok?”



## *Jegyzet a költészetről*

Juan Gelman  
a nagy argentin költő  
kinek verseit  
a kubai Casa de las Américas  
oly tiszteletreméltó intézménye  
könyvsorozatában kiadta  
kérdéses  
hogy tudomást szerez-e  
avagy nem szerez tudomást  
arról  
hogy könyvét egyetlen kubai munkás  
sem fogja megvásárolni  
ráköltve  
két és fél havi  
keresetét  
ám Juan Gelman  
aki  
cikket verseket ésatöbbit ír  
a Karib-tengerben úszó  
drága Sziget  
heti-  
és havi lapjaiba  
egyetértene velük  
hiszen tudja  
mindent mérlegelve  
hogy  
a költészet  
nemcsak  
a költők ténykedéséből születik  
hogy a verset a valódit  
azok írják  
nap  
nap után  
aki ma Kubában  
nem veszik meg  
a könyvét

## A víz

Mikor a tenger megharagszik,  
összerezzennek  
a szárazföldek,  
eszükbe jut a múlt,  
mikor a víz  
volt az egyetlen úr e bolygón.  
Aztán a halak jöttek,  
a halemberek  
és elkezdtek ugrándozni a parton,  
julius cézárok,  
napóleonok,  
miközben a tenger, a hatalmas őszállat  
közönyösen nézte őket,  
idejére várt,  
mikor majd torkát tátja  
és eltűnnek  
európák,  
ázsiaák,  
az apró lények lakhelyei,  
kik felfuvalkodottan  
futkosnak,  
háborúznak,  
játszanak  
rövid életidejük alatt  
a semmi  
kontinenseken,  
melyeknek létezését  
ő engedte meg  
a víz, az egyetlen úr.

## *Évfordulós szonett*

„Örült az úr-rend a Deáki tettnek”,  
miként örült Károlyi Sándorénak,  
kevésbé örült a plebs és a nemzet,  
vérét hullató, elárvult, szegény had.

Forgolódott a sírjában egy félvak,  
brigadérosa győzelmes seregek.  
Magyarhonra nem virradt szép, remélt nap,  
„filoxerátlan hegyei lihegték”.

Kiegyezések glóriája fénylik,  
az istenadtát rúgják megint farba,  
és ki sejtí, holnapig mi lesz még itt.

Rebellis lélek, rossz poéta-fajta  
átkait küldi Bécsig, vagy az égig,  
serege nincs, holtáig magát marja.

## *A Munkások Újsága olvasásakor*

Sádog a szegény, de ki hallja,  
nincs Táncsicsunk, és nincsen Újság,  
mi sádogásán kapva kapna,  
és mit kinyomtat, nem hazugság.

Fáról gubacsot hasogatna,  
szép erdeit ma ismét dúlják,  
disznaja éhezik a makkra,  
és döbrögik szedik el lúdját.

Hol van Matyi, ki visszaverné,  
mikor gyűlik e nép sereggé,  
hiszen ma bolondítva károg.

Lelkeken szürke hályog ködlik.  
A fej lehorgad, le, a földig.  
Nem köszörül kaszát az átok.

## *A Nem himnusza*

*Egyszer volt itt forradalom,  
jaj, félek, meg nem érem én,  
és ha jön, mint fénixmadár,  
ha élek is, mit ér a vén?*

Mit ér a vén, ha fiatal  
szíve csupán, de az erőt  
kiszívta belőle a kor,  
tétován áll Isten előtt,

kit utál, inkább Lucifert  
szereti, a Pokol urát,  
lát álmokat, de álmai  
érthetetlenek és furák.

Alig ismeri valaki,  
pedig még itt van, néha ír,  
legbelül olyan sebeket  
hordoz, melyekre nincsen ír.

Magában beszél és kiált,  
egyetlen szava van: a Nem.  
Akkor is ezt ismétli majd,  
mikor túljut az életen.

## *Szonett Negriről és Emeniről, Lope de Vega modorában*

Irigylem Negrit, Emenivel játszik,  
karmát, remélem, nem ereszi ki,  
arcához se emeli Emeni,  
és nem osztja meg vele éjszakáit.  
Szökevényként padláson nem vadászik,  
új gazdája jókedvét nem szegi,  
túl korán reggel nem ébresztgeti,  
inkább alvását vigyázza sokáig.  
Becsüld meg magad Negri, és Morítát  
szeresd, mint tenné ő is, aki hajdan  
a morítákat szerette leginkább,  
és vágya éled kései szavamban  
részegítőbben, mintha volna egri  
bikavér. Farkot te tégy hozzá, Negri.

### *Emeninek*

Szívembe és az órarendbe  
beírtalak, Emeni Ghoneim!  
Nevedre vígan csendül ím, a rím,  
egy quartinát be is fejezve.

Van ám második, mily szerencse!  
Térjek a tárgyra vagy inkább ne? Hím-  
rím tétovázik, mint egy lomha gím.  
Tercinám dolga, hogy kifejtse.

Régimódián kezdem: „Ámor úr,  
íjára nyilat helyez álnokul.”  
Majd modernebbül: „Sérvem fáj csak.”

De én verset írok Emeninek,  
és kihégyezem hímrímeimet,  
remélem, célba is találhatnak.

*(Farok, melyet a műtőben illesztett a tercinákhoz)*

Nyilát Ámor rossz helyre lőtte ki.  
Sérvemet operálják, Emeni.

## *Ámor tréfájáról, avagy a szem és a műlencse káprázása közti közti különbség okáról*

Mikor rád nézek, Emeni,  
szemem káprázik, nem a mű-  
lencse villószik, egyszerű  
ennek okát megfejteni :

Játszik velem az isteni  
gyermek, a neve négy betű,  
forrása édes, keserű,  
nyilát ifjú, vén tiszteli.

Eközben vagdossák szemem,  
hiába is meresztgetem.  
(Azt mondják, meggyógyul hamar.)

Sérvelek és hályogolok,  
de búsulásra ez nem ok.  
Apád lehetnék, ez a baj!

## *Őszi rímek*

Eljött az ősz esővel és hideggel,  
utálatos az éjszaka, a reggel,  
a csap csöpög, az ember lába fázik,  
törött esernyő alatt feje ázik,  
és a rímek csak hullnak, egyre hullnak,  
sárguló levelei sárga múlnak,  
ő orrát fújja, sokáig harákol,  
nem találja helyét, legyen akárhol,  
barátokkal beszélget, kik rég holtak,  
és kik még élnek, ők is inkább voltak,  
hát őszi verset ír nem létezőknek,  
pocsolyának, zúzmarának esőnek,  
mindennek, mi boldog nyárnál valódibb,  
és pontot tesz, egy ajtó becsapódik.

## *Kérdés*

Mindig teher a vén,  
ha van kincse, ha nincs.  
Milyen vén leszek én?

Szétnézek utamon,  
de nem túl könnyedén.  
Tegnapom csupa rom.

Hát a tegnapelőtt?  
Az is már ősvadon,  
a gyom mindent benőtt.

Jövőmet kutatom.  
Milyen vén leszek én?  
Alászáll tutajom.

## Városrendezés

Az utcán  
fák  
levágott  
karja,  
lába.  
Zöld vérük  
a macskaköveken.  
Az emberek  
elégedettek,  
nem ölelkeznek többé  
utcájukban  
a fák  
szerelmesen.





# *Patkánygyűlés*



## *Halott spicli dala*

*Gábor Andor modorában*

Hadd menjek le, Uram,  
üres ott a helyem,  
jelenteni fogom,  
mi esik, és mi nem.

Költő miképp dalol,  
és író hogyan ír,  
van-é var sebhelyen,  
és rá kerül-e ír.

Kilencven éven át,  
azt se tudom, hova,  
mindent besúgtam én,  
Buddha vagy Jehova

lett légyen főnököm,  
a belminiszter úr,  
oly spicli nem akadt,  
ki engemet kitúr.

Vén téglá idefönt,  
fülelek éberem,  
hadd menjek le, Uram,  
üres lent a helyem.

## *Putyin távirata Bush-hoz*

Moszkvában hány halott volt?  
Sorry. Olykor hibázom.  
Mi csecsent, ti muzulmánt.  
Béke lesz a világon.

## *Ezópusi*

Az oroszlán szerint  
a terrorista róka  
veszélyes számára, kivégzi hát.  
Érvelésében nem talál hibát  
a tigris, a majomnép gyilkolója.  
Vak félelem költözik a vadonba,  
tücsök se cirpel,  
madár se dalol,  
halál kúszik faóriások alól  
kígyózó öleléssel fölfelé;  
így kezdődött, és néhány év elég,  
holdbéli táj van a dzsungel helyén,  
élettelen, hideg.  
Megszelídül a király, vélitek?  
Bölcsebb volna ketrecbe zárni őt,  
mielőtt az őserdőt öli meg.

## *Ballada Maryról, a katonalányról*

Maryt, az ifjú katonalányt,  
Irakba vitte a hajó,  
meztelen foglyokat tapogat,  
ez szórakoztató!

A világ sötét zuga e hely,  
így mondta az elnöki szó,  
Mary a fogolygúla mögött,  
ez szórakoztató!

Az arabnak bőre fekete,  
és tevehajcsárnak való,  
Mary tört seprűt döf bele most,  
ez szórakoztató!

Mi vagyunk a nagy Amerika,  
tudjuk, a népeknek mi jó!  
Mary arcát gránát tépi szét,  
ez szórakoztató!

## *A kutyák dala*

Kegyelmes jó urunk  
elpatkolt hirtelen,  
mi gondunk rá? került  
egy másik iziben.

A csillag ott virít  
ennek is zászlaján  
s étel, ha jóllakék,  
marad még asztalán.

Az ostor, az igaz,  
pattog, mint azelőtt,  
és pattogása fáj,  
ha nem szolgáljuk őt.

No de: ebsont beforr,  
s a konyha szöglete  
mienk, új jó urunk  
helyezettett ide.

Harag múltán, akár  
a régi, int megint,  
s mi nyaljuk boldogan  
kegyelmes lábait!

# *Szociográfia, amelyet Vajda János Jubiláté! című versére emlékezve írt*

Viktóriánk, szegény ország,  
kikre szavazott, kifosztják  
hamarost,

kormányja a törvény őre,  
sitten józanul a dőre,  
a drogos,

ám ha a rabló miniszter,  
nem cellatársával risztel,  
vígan él,

nem is vár vele, ha lophat,  
minek álldigáljon sornak  
véginél.

Államunk bajuszos rendőr,  
s ha egy hajléktalan eldől,  
beviszik,

meggondolja, aki inna,  
másra kell az alamizsna,  
s nem iszik.

Várkastélyt emel a pénzes,  
úri jussa van az éghez  
idelent,

prókátorral parolázik,  
fintorog, ha rongyost lát itt,  
s idegent.

A zsebesnek keze zsebben,  
szemesnek szeme se rebben,  
úgy rabol;

kis tolvajok fosztogatnak,  
nagy urak pénzt osztogatnak,  
bús akol

lett a hon, hol gyáván béget,  
ordasoktól fél, avégett,  
benn a nép,

úgy él, mintha nem is volna,  
vagy legalább haldokolna,  
rég nem ép

egy tagja sem, sinyvedezve,  
elevenen sírba veszve  
halni kész;

van-e szeme, csak nincs nyitva,  
és mint vágóhídon birka  
odavész?

Sodoma ez, vagy Abdéra,  
hol egy ország vár handléra,  
süllyed el,

vagy a harmadik ezerben  
megtanulunk élni szebben,  
ki felel?



# Patkánygyűlés

A patkányok vezére  
azt mondja patkánynyelven:  
„Legyünk büszkék, minálunk  
senki se cincog szebben.

A ló nyerít, a gúnár  
gágog, és kotkodácsol  
a tyúk, ősellenségünk,  
a macska meg miákol.

Mi cincogunk, és fajtánk  
ez őrzyi örökétig,  
a kutyák ugatása,  
tudjuk, nem száll az égig.

Vagyunk az őspatkánynak  
egyenes ivadéka,  
majomból lett az ember,  
ebihalból a béka,

mi pestist terjesztettünk,  
fertőző sárgaságot,  
ha jött a vándorpatkány,  
nem kellett más halál-ok.

Patkányok voltunk mindig,  
nem bújtunk gyáván lyukba,  
mint a hitvány egérnép,  
emlékezzünk a múltra.”

A patkánykirály így szólt,  
ki egyszerre volt három,  
ezt hallván, talán jobb lesz  
marásuk be se várnom.

# Álom

Megérkeztem egy országba,  
úgy hívták: Ria, Ria,  
vagy éppen ezt kiabálta  
kokárdás lánya, fia.

Katedrálisában lelkész  
mondott prédikációt,  
visszaküldte más hazába  
az idegen nációt,

akik nem Árpád apánkkal  
jöttek ide valami  
fene tudja milyen hágón,  
és kikről azt hallani,

hogyan terrorra készülődnek,  
és a Dunába lövik,  
akinek nincsen szakálla,  
és nem is lóg le övig,

miként azt a múltban tették,  
végül is ez köztudott,  
pedig erről nem egy skribler  
sok másfélét hazudott,

nem úgy, mint a tengerjáró  
szónok, aki nem nyilas,  
de íjával idegenre  
és álorcásra nyilaz.

„Mily szép álom!” – mondtam ébren,  
míg fejem felett az ég  
piros-fehér-zölden fénylett,  
csak a Nap volt hupikék.

## *Optimista hitszónok éneke*

Születnek még szent férfiak,  
amiként született Izsák,  
Isten a spermában lakik,  
nélküle elvész a világ.

Ki nemzette Jézus urat,  
és talált Sárában petét,  
fákat kidönt, mint elefánt,  
egeret hajszol, mint menyét.

Az ateista nép gonosz,  
ők a Sátán gyermekei,  
közösülnek istentelen  
ördögfiakat nemzeni.

De hithű sperma a miénk,  
és ha megfog, isteni,  
Ádám-zigóta büntelen,  
az Úr parancsát követi.

Éva a fához nem oson,  
habár almával tele is,  
kihal az ateista faj,  
és meglesz az új Genézis.

## *Kandúrvezér*

Rágcsálókka a kandúr  
szövetséget kötött,  
nem miákol már, cincog  
az egerek között.

Rágcsálóféle sok van,  
az egér szapora,  
a szövetségkötésnek  
mégsem ez fő oka.

Az egérparlamentbe,  
véli, így bekerül,  
utcán nem nyávog kóbor  
kandúrként, egyedül.

Egérvezér kicsinyke  
fogával belemar,  
vérszövetséget kötnek,  
hisz mindkettő magyar.

A bibsi és a bolsi  
nyomorult idegen,  
ezt vallják lángra gyúlva  
vagy jégcsap-hidegen.

Köszönti őket holnap  
az egérparlament,  
cincognak mindhalálíg  
egy hangon, odabent.

## *Kígyóvilág*

A vén kígyó a majmokat  
tanítja demokráciára,  
minden órán egyet befal,  
a tanításnak ez az ára.

„Csapatban ugrálni a fán  
primitív lények szoktak, mintha  
bogarak volnátok netán” –  
s torkán lecsusszan egy gorilla-

kölyök, kit elbűvölt a szó,  
mikor szabadságot sziszegve  
ígért, egy csimpánz követi,  
kinek bébijét rég megette.

„Testvérek leszünk” – elhiszi  
ezt is a cercóf és a gibbon,  
kígyó szeretne lenni mind,  
erre vágyik a hulmán titkon.

A kígyóságnak lényege  
nem a marás és nem a méreg.”  
Hallgatja az orangután,  
kiből holnapután lesz éték.

A vén kígyó elégedett,  
a legutolsót nyeli, lomha  
tekerődzéssel távozik,  
hosszan emészt világnyi gyomra.

## *Vakondok halál*

A teoretikus vakondok  
földalatti vájatba bú,  
onnan les a fenti világba,  
mi dúlja éppen, háború,

vagy forradalom, ha utóbbi,  
szabályszerűen zajlik-e,  
mert ha nem, ápertén kimondja,  
hogy úgysem viszik semmire.

Látja sötétben a jövődőt,  
min változtatni képtelen,  
hát elrejtőzik odújába,  
és művét írja odalenn.

A Földet végveszélybe dönti  
az emberfaj, a mostani,  
ahhoz, hogy más világ lehessen,  
újat kéne teremteni.

Erre kéri Istent, ki nincsen,  
vagy helyette az ördögöt,  
és földalatti vájat mélyén  
rettentő kínoktól hörög.

Tüdeje szétrobban, az éjbe,  
mi körül veszi, belefúl.  
Fentről fény hiába szüremlik,  
véggépp vakká vakondokul.

## *A vén bálna felel*

Tanácsot ülni röppen  
Prágába lúd a lúddal,  
és csőrükből rikácsol  
egy régesrég új dal:

„Hová Kolumbusz egykor  
szép hajóinkat vitte,  
szegény kubai népet  
nincs, aki megsegítse.

Nekik is világítson  
New Yorkból a Szabadság,  
hiszen ülep tájt rajtuk  
szakadóban a nadrág.”

A Karib-tenger mélyén  
lakik egy öreg bálna,  
ki több millió éves,  
az óceán királya.

Vízi hullőket látott,  
és szálló dinoszauruszt,  
át tengerek homályán  
máig visszhangzik hangjuk.

Olykor mellé zuhant egy  
hajó, holt emberekkel,  
csontvázakat hintáztat  
örökétig a tenger.

Most felneszel a vénség  
a rikácsoló dalra,  
míg uszonyát paskolja  
a Karib-tenger habja.

„Mi volna, ha a tenger  
népe kicsapna rájuk,  
és cápáim hasában  
halna el gágogásuk?

Ha nyakuk metszené el  
szablyájával a kardhal,  
itt végeznék a mélyben,  
hol nincs ördög, se angyal.”

Ennyit mond, csak magának,  
fordul, és tovább alszik,  
míg ciklonok dühöngnek  
odafent parttól partig.



## *Páncélos lovagok*

Fölindulnak a vének,  
a hangjuk dörgőn csattan,  
marxisták-leninisták,  
s mindegyik halhatatlan.

Ők jól tudták, mi készül,  
vitáztak, ellenálltak,  
magukat meg nem adták,  
miként a félig-bátrak.

Nincs köztük pesszimista,  
arcukon könny se csordul,  
folyvást a tőkét döntik,  
és rám rikoltnak zordul:

„Elég a nyavalygásból,  
mert a bánat mihaszna,  
proletárhatalomnak  
belőle semmi haszna!

A munkásság-parasztság  
győzelme sosem késik,  
bár kicsit nehezebb lett,  
mi kitartunk mindvégig!”

Jönnek sorba a vének,  
és nézem őket sírva,  
aztán magukkal visznek,  
hová mennek, a sírba.

# *Új Vízözön*



## *Blake olvasásakor*

*Felelt Jézus, míg az ég dörgött:  
„Én a világért nem könyörgök.  
Miért is könyörögnék érte,  
harcosért, akit nem véd vértje,*

*földművelőért, kinek nem kell  
föld, hogy zúduljon búzatenger,  
munkásért, ki magát felejt,  
kezes állatát hagyja veszni?*

*És jön a Sátán, holtak csontján  
vad szekerevel országolván,  
ekéjét Afrikába vájja,  
népeket földel sírbarázda.*

*Holttest nem áll bosszút, ha bántják.  
Jahvéra várakozni ábránd.  
A Menny leányvállalat régen,  
alördög ül az égi székekben.*

*Antikrisztust küld, démonszörnyek  
véggépp megbéklyózzák a Földet,  
hajdani pályáját ne járja,  
mert a Pokol globalizálta.*

*Miközben ezek történülnek,  
éltető múltak elmerülnek,  
tegnapok és tegnapelőttök.  
Én e világért nem könyörgök.”*

# *Egy kérdés, mely Istennek Ó Testamentomából kimaradt*

Abban az időben  
az Úr monda nekem:  
faragj megint magadnak  
két kőtáblát,  
hasonlókat az előbbiekhöz,  
és én azokra ismét felírom  
azokat az ígéket,  
melyek a széttört táblákon valának.  
De mit érnek  
ugyanazok a táblák,  
és rajtuk ugyanazok az ígék?

## *Ismeretlen papköltő szonettjeiből*

*A szerzőről keresztnevén és a versébe írt évszámon kívül semmit sem tudunk. Hogyan talált rá erre a versformára három évtizeddel Giacomo da Lentino léleménye előtt, rejtély.*

### I.

Ha eladnának, mint Józsefet hajdan,  
vagy sárba dobnának Jeremiásként,  
Dánielként ha bestiák közt hálnék,  
vagy Jónásként laknék rettentő halban,

neked, Uram, örömed telnék abban,  
miattad vagyok cellafalon árnyék,  
korbácsütésed ismerem, kiállnék  
nagyobb kint is, merthogy híved maradtam.

Büntess, védelmezz, tegyél hát akármit,  
engem nem térít el titkos, pogány hit,  
és nem leszek teellened eretnek.

Magam gyilkolom, ám nem te kedvedre,  
és szívemet, ha netán védekezne,  
étkül dobom dühös szelindekeknek.

## II.

Zsolozsmát böngnek az oktondi társak,  
és térdepelnek szemüket forgatván,  
szent Bibliádat böngészik a padkán,  
és úgy élnek, mint jámbor háziállat.

Én Lucifernél gonoszabbnak látlak,  
és hajnalban, mikor rágcsál a patkány,  
küldöncödnek velem, fölkelek aztán,  
és mondok én is együgyű imákat.

De hitemet ellenedre megőrzöm,  
Noé leszek, holnap ha vízözön jön,  
ám galambot magammal nem viszek.

A bárka résén hunyorgón kilesve,  
mikor eljutok az Ararát hegyre,  
utálkozva nézem ott a vizet.

## III.

A Pokolban, mert odavisz a Sátán,  
várnak szentjeid és patriárkáid,  
Mihály villáma hiába cikázik,  
undorodik a megváltástól Ádám.

Angyalaid közt magamat utálnám,  
külön álmomat álmodom halálig.  
Nem kellenek csipkebokor mókáid,  
és kinevetlek dühöngésed láttán.

Az én Istenem másképpen vezérel,  
nem kell verem, és nem kell vad oroszlán,  
se gyöngye szikla, kinek neve Péter.

Magamat a vadaknak odadobnám,  
éhüket velem csillapítsák kéjjel,  
ne hallja füled, milyen imát mond szám.

#### IV.

Megadta neked magát fiad, Krisztus,  
engedelmesen lógott a kereszten.  
Ő sem talál helyet az én szivemben,  
bajnokká engem tesz másféle virtus.

Ne emlegesd nekem mindegyre, mit tudsz.  
Diktátor Isten, ki minden ügyemben  
elvakult voltál, vagy ha nem, ügyetlen.  
Mária fején hazugság a mirtusz.

Én önmagamnak vagyok elegendő,  
és soha többé tehozzád menendő,  
még ha az ég szét is szakad fölöttem.

András, a szerzetes, ki cellaájben  
írta ezt, és nem rémíté az éj sem,  
Fiad után, ezerszáznyolcvanötben.

### *Káin verse*

Inte a bűntől? Hiszen haragomnak  
ő volt az okozója, rá se nézett  
érett gyümölcseimre, a juhoknak  
örvendezett, azokat látta szépnek,

én, ki a földet túrtam, mintha rosszabb  
volnék önála, ki bárányként béget,  
és megjelölt azután, mint gonosz fajt,  
az Édenkert közelében ne éljek.

Ő volt a felbujtó, miatta öltem!  
„Bánom, hogy teremtettem!” – mondta rólam.  
Mily pökhendiség ítékezni könnyen.

Most az se tudom, apám, anyám hol van.  
Verítékezem itt, nódi mezőben,  
és magvam elültetem asszonyomban.

## *Az egyiptombéliek*

A vizek vérré válnak,  
békáktól pozsgó a folyó,  
tipolyoké a föld,  
házunk bögölyöké,  
barmainkon döghalál,  
tenyerünkön hólyagos fekély,  
tetőnkét jégeső veri,  
fákat sáska emészt,  
tapintható sötétség a nappal –

de hova menjünk innen,  
ha egyszer  
ez a mi földünk?

Víz helyett vér,  
folyó helyett béka,  
föld helyett tipoly,  
ház helyett bögöly,  
barmunk döghalálé,  
tenyerünk fekélyé,  
tetőnkön jégeső,  
fákon sáska –

de itt botladozunk,  
mert  
ez a mi földünk.



Mi nem csinálunk  
ládát sittim-fából,  
harmadfél sing hosszút,  
másfél sing széleset,  
másfél sing magasat.

A mi urunk a Nílus,  
ő táplál  
hallal,  
ő itat  
vízzel,  
benne  
fénylik a Nap.  
Nem a gonosz Öreg,  
ki ránk  
hétszer lecsap.

## *Mózes halála*

És felméne Mózes Nébó hegyére,  
Nébó hegyén a Piszga tetejére,  
mely átellenben vala Jérikhóval,  
és melynek csúcsa nincs befedve hóval,

és néze onnan pislogó szemével,  
néze egész nap, néze egész éjjel,  
de nem látá se Nafthalit, Efráim  
földét, Judeát a tengerig, s már ím

leroskadóban van, amikor fennen  
Urának hangja dördül az egekben:  
„Miért akarod látni, gyöngye lélek,  
amit én látok, amiért én élek,

ki az Időt másféle módon mérve  
a Mindenségnek vagyok Ura, érve?”  
S meghala Mózes, az Úrnak szolgája,  
ki az Igéret földére nem láta.

Eltemeték ott Béth-Peórral szemben,  
senki sem tudja, mely földben hever lenn  
ő, kinek homály nincsen szemén holtig,  
karja se gyöngül, a lába se botlik,

és gyászolák, mert nem támada többé  
hozzá hasonló, senki sem öröklé  
tudását, mivel csodákat vitt véghez,  
mózesi tette Józsué se képes,

ezért siratták harminc napon által  
rettenetes, fekete gyászolással,  
mintha volnának nyáj, és ő a Pásztor,  
szóljon még egyszer, szóljon a halálból!

## *Geertgen Tot Sint Jans Keresztelő* *Szent János a pusztában című* *festményére*

Itt ülök, de miért ülök én itten?  
Mögöttem a bárány, a lábam viszket.  
Akit várok, elküldi őt az Isten?  
Vagy a Vénnek e földi világ mindegy?

Néhány csenevész fa, leghátul erdő.  
Az ilyenre mi azt mondjuk, hogy „puszta”.  
Az égbolt kékjét nem tarkítja felhő,  
a természet, akár az ember, lusta.

Nem változik semmi se itt. Merengek.  
Szakállam nő, a sercegését hallom.  
A vállamról leesik a lebernyeg,  
elkelne ide egy házsártos asszony,

hogy ne csupán magammal perlekedve  
töltssem időmet. Csak a bárány béget.  
A fenének van várakozni kedve!  
János, János! Rútul rászedtek téged.

## *Az elítéltetés*

És bémene Pilátus, kérdezé őt:  
„Te vagy a zsidók Királya?” Ő mondá:  
„Magadtól kérded, vagy rólam beszélők  
efféle szóval tevének bolonddá?”

„Király vagy-é?” Erősködik a másik.  
„Nem e világon van az én országom.”  
És gondolá Pilátus: „Ez nem lázít,  
ha keresztre feszíttetem, hibázom.”

A nép mondott rá ítéletet akkor.  
A főpapok szédítette szegénység.  
És állt a keresztfán: „ZSIDÓK KIRÁLYA.”

Nem szólnak érte, pedig igazat szól.  
Kábítja őket hazugság, kevélység.  
Uram, miért küldted őt e világba?

## *Zelóta alternatíva*

Az Emberfia eszik és iszik,  
azt mondják, hogy részeges és hamis,  
eloldoztatott egy szamárcsikót,  
kit gazdája keres azóta is.

Holta után a Mennybe fölrepült,  
miközben minket lent vár a kereszt,  
nincs hajlékunk, és vizünk is alig,  
bőrünk a félelemtől vért ereszt.

Nem Istenem hát az Emberfia,  
bármit mond Péter, született Simon,  
mert idelent kell másféle világ,  
idelent, Uram, idelent bizony.

## *Jónás-nép*

A fene-tudja-mi után  
eljött a fene,  
gyomrában a Jónás-nép.

Magát próféta-népnek  
hitte az eszement,  
és most a halban kushad.

A niniveiek,  
a pökhendi ficsúrok  
nem is gondolnak órá.

Az Úristen se hallja,  
amikor a Jónás-nép  
rimánkodva kiáltoz:

„A mélységbe vettettünk,  
örvények és habok  
mind általmennek rajtunk!”

Úszik a hal, a roppant,  
és benne a Jónás-nép,  
a balga, a veszendő.

## *Mennyei történet*

Ülésezik az angyalok  
Központi Bizottsága,  
Istent le kéne váltani,  
ez ma a plénum tárgya.

Az Alvilág királya  
lett úr a Földön végleg,  
bús angyalok elemzik  
vereségét az Égnek.

„Kudarcunk csak átmeneti  
– mondja egy nyakas angyal –  
új győzelmünk betemeti  
e gödröt.” És a karddal

nagyot csap nyomatékul  
a levegőbe, mintha  
sátánfiakat ölne.  
És úgy áll, mint egy szikla.

Szót kér egy másik angyal:  
„Egyetértetek, de inkább  
előbb analizáljuk  
ellenségeink titkát,

végül is vereségnek  
túlontúl nagy a mosti.”  
De visszavág az első:  
„Nem kell belenyugodni!

Ki pesszimizmust károg,  
nem angyal, hanem ördög.”  
Szeméből könny nem csordul,  
és a szavai dörgők.

Írnok angyalok mindezt  
két kőtáblába vésik,  
és nyugton alszik Isten  
néhány milliárd évig.

## *Új Vízözön*

Az Úristen panaszkodik:  
„Már Mihályban sem hihetek,  
sátánfiakkal cimborál  
a tegnap hű angyalsereg.”

Kicsit betropec az öreg,  
könnye, taknya egyszerre hull,  
Lucifer jöttétől remeg,  
hogyan betoppan hivatlanul.

A Pokol lángja messze ér,  
és mit se ér az égi villám,  
összehívná a szenteket,  
de minek, hisz mindegyik hitvány.

„Elhibáztam – motyog a Vén –  
hebehurgyán, hat nap alatt”,  
és eszébe jut, hogy zihált  
szemlélve a hullámokat.

„Legalább hagytam volna félbe” –  
s most leginkább az fáj neki,  
miért kellett a föld porából  
élő lelket teremteni.

Hüppög, aztán zokogni kezd,  
ár támad minden délkörön,  
az Utolsó Ítélet ez,  
Noé nélkül új Vízözön.

## *A Táblák széttörésekor*

Nincs hová visszatérnem.  
Törvényt Isten nem diktál,  
szégyenkezik az Égben.

Kukorékol a reggel.  
Gonosz világba lök ki.  
Vagyok tegnapi ember.

Nem zúdult ránk a hullám,  
mikor a tenger szétnyílt.  
Megyek tovább a pusztán.

Botladozik a vén láb.  
Kánaánba indultam.  
Felfalnak a hiénák.

## *Példázat, csüggedőknek*

Jött Góliát hetvenkedve:  
„Mit akar e vakarcs ember?  
Fél kezemmel feltaszítom,  
ellene még dárda sem kell.

Nincsen rajta sisak, páncél.  
Játszott juhokkal, ebekkel.  
Bottal jön rám? A kezébe  
kardot netán fogni sem mer!”

Kiváltképp a parittyára  
nézett le gunyoros szemmel.  
„Gyermek, eridj a folyóhoz,  
lapos követ onnét szedj fel.”

Azután már nem mond semmit.  
Fekszik hat sing hosszú testtel.  
Sámuel írta le később,  
Góliát miként esett el.





# *A tanár*

## 1.

A tanár öreg volt, reménytelenül öreg. Már tizenöt éve nem tanított a gimnáziumban, nem is járt be, a nyugdíjas találkozókra sem ment el. Most is csak egy könyv miatt jött be, Táncsics Mihály egyik könyve miatt, ő rendezte valamikor sajtó alá, de odahaza nem találta, hiába kutakodott fellázadt könyvei között. „Minden dolgom így fog elveszni” – morogta, amikor a legfelső polc eredménytelen böngészgetése után lelért a létráról.

Bejött hát, és anélkül, hogy a tanáriba bement volna, fölment a könyvtárba. A diákok nem tudták, ki ő, régi kollégával sem találkozott.

Itt ül most a könyvtárban, kezében a keresett könyv, hamar meg is találta benne a Táncsics-mondást, napok óta ez idegesítette, mert sehogy sem jutott az eszébe. „Vén számár vagyok” – gondolta, és nagyon elégedetlen volt önmagával.

A belső teremben történelemórát tartottak. Megismerte a már középkorú kolléga hangját, ugyanúgy harsogott, mint annak idején, amikor ő is itt tanított, és a kolléga ifjú kolléga volt.

Igaz, most csak a harsogást hallotta, azt már nem vette ki, miről harsog az odabent, mert rosszul hallott. „Otthon hagytam a füleimet – gondolta –, de ez aztán nem baj.”

Húsz évvel ezelőtt történt, akkor is itt ült a könyvtárban. Az ifjú kolléga odabent a Tanácsköztársaság zsidó vezetőinek meg a Lenin-fiúknak a bűneiről magyarázott valamit, hozzátéve, hogy „persze az ilyesmit nem szabad az egész népcsoportra kivetíteni, ahogyan – így mondta – Szálasi elvtárs tette.”

Ő ismert egy Lenin-fiút. A Lenin-fiú, akivel negyvenévesen együtt üldögélt a Liszt Ferenc téren micisapkájában hatvanévesnek sem látszott, pedig már hetven is elmúlt. Olyan volt, mintha egy regényből lépett volna ki. „Amikor a Szovjetunióban elkezdődtek a letartóztatások, elmentem temetőrnek egy nővel, néhány évig senki sem tudott rólam semmit. Még hogy a saját elvtársaim végezzenek ki! Aztán a negyvenes években hazaszöktem, hogy harcoljak egy kicsit a nyilasok ellen. Akkor már nagyon mehetnékem volt, és mégiscsak más, ha az embert egy ellenséges golyó teríti le.” Aztán, amikor megtudta, hogy az ő személyében egy olyan spanyol tanárral beszélget, aki Kubát is megjárta, arról beszélt neki, hogy ha fiatalabb volna, megpróbálna eljutni Bolíviába Guevarához. „Azok olyan emberek, mint mi voltunk. Biztos van közöttük villanyszerelő is.” Ő ugyanis villanyszerelő volt, bár szakmájában rit-

kán dolgozott, túl sok forradalom és ellenforradalom akadt az életében. „Legszívesebben ma is harcolnék, ahhoz értek legjobban.” De azért kifejezett szakmai gőggel beszélt a villanyszerelésről.

A tanár, mielőtt Táncsiccsal kezdett volna foglalkozni, Szamuely Tibor írásait rendezte sajtó alá, ezért kereste meg a Lenin-fiút is, az egyetlen élő Szamuely Tibor csapatából. Régen volt ez, hajdani tanítványai, akik annak idején részt vettek kutatómunkájában, talán már nem is emlékeznek rá, mint ahogy már majdnem négy évtized telt el azóta is, hogy Szamuely Tibor arcképe a többi munkásmozgalmi vezető arcképével együtt lekerült a falról, helyükbe nemsokára tablóképeket tettek, némelyiken rajta volt az ő ma már fiatalkorúnak látszó ötvenéves fényképe is. A Szamuely-kötet nem volt a könyvtárban, azt még harminchat évvel ezelőtt hazavitte, amikor észrevette, hogy a kiselejtezett könyvek közé sorolták. Persze a diákok akkor se tudták, hogy ő, a spanyol tanár, filozofikus is, arról pedig végleg nem szereztek tudomást, hogy a hatvanas években Szamuely Tibor 1914 előtti írásait kutatta Fényes Samu lapjaiban. Jobb is, hogy erről nem tudtak. Ki írhatta fel annak idején a Szamuely-képre, hogy gyilkos, ezen már harminchat évvel ezelőtt is elgondolkodott, talán nem is gyerek volt az illető.

Mi értelme volt annak, hogy vaskos könyvben kiadta Szamuely írásait? Maradtak volna inkább az egykori szabadkőműves lapokban. Már régen nem tudta felidézni azt az örömet, amit akkor érzett, amikor ezekre az elveszettnek vélt írásokra rátalált. Harmincéves volt, az iskolából a Széchényi Könyvtárba rohant, és ott ült zárásig. Mániákusan dolgozott, még iskolai munkáját is elhanyagolta. „Ebben a félévben nem írunk dolgozatot” – mondta tanítványainak.

Szerette a Széchényi Könyvtár régi épületét, az öreg faasztalokat. Nehezen szokott hozzá a Várban levő új épülethez. „Könyvtárosnak kellett volna lennem, a könyvtárban másként mérik az időt” – gondolta, de aztán az is eszébe jutott, hogy még a Széchényi Könyvtárban is selejteznek, némelyik könyvről már csak katalóguscédula van, a könyv sehol.

Elképzelte magát öreg könyvtárosként, aki régi folyóiratokat böngészget, zárás előtt betesz egy papírcsíkot, hogy másnap ott folytassa az olvasást, és nem törődik a kinti világgal.

A kinti világban harmincöt éve Szamuelyról ugyanazokat a hazugságokat mondják, amiket a két világháború között mondtak. 1919-ben nála jobban senki sem tudta, hogy vagy proletárdiktatú-

ra van, vagy burzsoá diktatúra lesz. Ha a világ proletárjai nem egyesülnek, egyesülnek a világ kapitalistái. „Máig ugyanez a kérdés – gondolta a tanár – de ki tudja ezt? Harmincöt éve másról beszélnek, lehet, hogy most már örökké így lesz? Mit ér az a vasos könyv, ha senki sem tud róla? A szarnak adtam vele egy pofont. Egyáltalán, előveszik-e még valaha?”

Ügyetlenül üldögélt, előtte a becsukódott Tánacsics-kötettel. Nem volt kedve kinyitni, hogy újra elolvassa a megtalált sorokat. Eredetileg ki akarta másolni őket, de most valahogy ahhoz sem érzett kedvet. Nem érzett kedvet semmihez sem. Az órájára nézett, még húsz perc volt a csöngetésig. A könyvtárban két kislány jegyzetelt, néha órá néztek. Az egyik kislány hajdani iskolai szerelmére hasonlított, egy évig tanított csak náluk, és ő sohasem mondta meg, hogy tetszik neki. Nórának hívták. Abban az évben az egyik Dóra nevű tanítványát kétszer is Nóraként szólította fel, a gyerekek gúnyosan nevettek, és ő megrémült, hogy sejtenek valamit. „Zsuzsanna és a vének” – gondolta, és nem nézett többé a kislányokra. Az ismeretlen könyvtáros tanár, aki szívélyesen segített nemrég, a szélső kisteremben könyvtárórát tartott.

Letette a Tánacsics-kötetet az asztalra. Álldogált egy kicsit, mint ha várna még valamire, aztán kiment a könyvtárból. Lement a lépcsőn. Csend volt, tanóra alatti csend. Nem találkozott senkivel.

Köszönt a portásnak, aki egy órával azelőtt beengedte, amikor elmagyarázta neki, hogy valamikor ő is itt tanított. Óvatosan ment át a havas udvaron, nehogy megcsússzon. „Hibbant vénember vagyok – gondolta –, a lányomtól, ha elmesélem neki ezt a kirándulást, kikapok majd. Na, mindegy, a fontos az, hogy pottyanás nélkül hazaérjek.”

Lassan lépegetett az ismerős úton a buszmegálló felé, amely a huszonegyedik század első negyedében valamivel ritkábban járt, mint a huszadik század végén, amikor a tanár még aktív volt, és fel-alá rohángászott a padsorok között, mialatt diákjai megadott idő alatt mondták végig a spanyol rendhagyó igéket mindenféle módban és időben. „Tudnék-e még egy jó nyelvórát tartani?” – ez járt a fejében, amíg az autóbuszra várt. A kucsmáját befedte a hó, furcsa látványt nyújtott.

## 2.

Utálta a közhelyeket. Osztálytalálkozókra ha tíz évente egyszer elment, pedig gyakran hívták. Emlékezett régi diákjainak kamaszarcára, és nem szívesen nézett a hozzáöregedett arcokra. „Emlékszik még Guevarára, tanár úr?” – kérdezte egy Izraelből jött vénasszony, aki nagy szemű, érzékeny kamaszlány volt valamikor, és jó verseket írt. A vénasszonynak kis szeme volt, a feje is mintha összement volna. „Le kellene nyisszantani a nyakáról” – gondolta, és megijedt, hogy kitalálják, mire gondolt.

Morgott valamit, és amilyen gyorsan csak tehetette, otthagya a diákemlékeket idézgető társaságot.

A Guevara-plakát odahaza már negyven éve a beépített szekrény mögötti falon volt, tartós illegaritásban. Az asztalos lebeszélte, hogy kiszedjék a falból a szögeket, és levegyék, „még az egész megindul, jobb nem bolygatni”. „Legjobb volna, ha én is a szekrény mögött volnék” – ez többször is megfordult a fejében.

A múlt század hatvanas éveiben kezdett tanítani. Kubából visszatérve sokat beszélt diákjainak Latin-Amerikáról. Még a század végén beszerezte a Történeti Hivataltól a róla szóló belügyi följegyzéseket. Az egyik III/III-as jelentésben az állt, hogy az igazgató felszólította őt, hogy a spanyol tanítás során ne emlegesse Kubát – a jelentés a hatvanas évek végén született –, mert „Kuba és a guevarizmus veszélyes a mi politikánkra” – írta a xeroxpéldányon anonimizált jelentő. Érdekes, hogy ezt a mondatot nem felejtette el. Az anonimizált jelentő valószínűleg az egykori párttitkárnő volt, aki mindig olyan mondatokat mondott a tanáriban, amiket csak belügyi informátorként tudhatott. Egyébként úgy viselkedett, mintha a múlt század ötvenes éveinek egyik sematikus regényéből lépett volna elő, minduntalan azok után szimatolva, akiket a legutóbbi pártkonferencia ellenségnek nyilvánított. Legfőbb tevékenysége az volt, hogy letépte a faliújságról a kiragasztott Guevara-fotókat, egyszer Angela Davis fényképét is letépte, mert gyanús volt neki az a fekete nő, ki tudja, miféle terrorista lehet. Ő egy szót sem szólt hozzá tíz éven át. Emlékezett arra a diákra is, aki egy éjszakai belügyi kihallgatás során kiugrott az ablakon, és összetörte magát, aztán még a huszadik században meghalt. Ők voltak a főveszély, a baloldali fiatalok. Egyszer a kerületi párttitkár ellátogatott az ifjúsági klubba. „Én maoista vagyok” – mondta az egyik gyerek, „én sztálinista” – mondta a másik, „én guevarista” – kezdte felszólalását a harmadik, és olyan is akadt, aki azt mondta:

„én szamuelyista vagyok”, ezt a kétségbeesett párttitkár végképp nem értette, mert nem értesült a tanár ez irányú tevékenységéről, noha a belügyi jelentésekben még ez is szerepelt. Mindig kuncgott, amikor eszébe jutott az idevágó feljegyzés egyik mondata: „Felsőbb megbízás nélkül kiadta Szamuely Tibor írásait.”

Szívesen beszélt volna arról, amit az iskolában a hitegető hatvanas években átélt, egyik barátja nevezte el így azt az időszakot, de senki sem akadt, akit érdekelt volna az a világ. „Pedig még a történészek sem tudják igazán, milyen volt, az irodalom is alig őrizi.”

Eszébe jutott egy furcsa jelenet.

Jolán néninél volt, egész délután beszélgettek. „Jaj, elfeledkeztem valamiről – mondta Jolán néni – vár a húgom. Taxit hívok.” Öreg, ősz hajú taxisofőr jött értük. Nagyon óvatosan vezetett. Váratlanul azt kérdezte: „A Tibi elvtárs mamája tetszik lenni?” „Már hogy lennék a mamája? A felesége vagyok.” – mondta Jolán néni mérgelődve, majd azt kérdezte. „Az elvtárs 19-ből ismeri Tibort?” „Igen.” – felelte a taxisofőr. Csend volt. „Az elvtárs párttag?” – kérdezte Jolán néni. „Mit képzél rólam az elvtársnő? – felelte felháborodottan a taxisofőr – ezekkel én nem megyek együtt. Ha Tibi elvtárs vezetné a pártot, rögtön belépnék.”

Az út végéig több szó nem is esett. „Minden jót, elvtárs” – mondta búcsúzóul Jolán néni.

Hosszú ideig őrizte magában ezt a jelenetet, meg kellett gondolnia, hogy kinek mesélheti el, és kinek nem. „Ha emlékiratokat írtam volna, abban szerepelne” – gondolta. Gyűlölte az emlékiratokat. Olvasott néhányat, ezekben ifjúságuk tévedéseként emlegették a memoárszerzők, némelyik az ő tanítványa volt, hogy annak idején Maóért, Guevaráért rajongtak. Ezért nem járt el az osztálytalálkozókra sem, egyszerűen nem akarta látni ezeket a vénembereket, akik nevettek saját kamaszkorukon, mintha a kamaszkort be lehetne dugni egy dobozba a régi fényképek közé.

Fia, régen történt ez is, egyszer Guevara-pólóban jött haza Madridból, de aztán Budapesten ritkán vette föl, nem illett ez a viselet az itthoni világba. „Én sem illek ide” – ezt a gondolatot nem tudta kiverni a fejéből. „Vajon mit érezhettek az utolsó dinoszauruszok közvetlenül a kihalásuk előtt?” – mondta nemrég a lányának, de választ nem várt, általában semmire sem várt választ.

Befelé élt, magába húzódva. Hosszú beszélgetéseket folytatott különböző halottakkal. „Mikor villan fény ebben az alagútban, amely-

be belesétált a világ? Talán sohasem” – gondolta. A halottak nem feleltek. Mintha haragudtak volna rá kishitűségéért. Az egyik metsző gúnnyal nézett rá: „Szóval te élve feladtad? Akkor miért élsz?” A másik egyszerűen hátat fordított neki, és otthagya. Az élők, amikor fülhallgatóját bedugva szóba állt velük, mindenre azt felelték, hogy az utópiák véget értek. Ez is közhely volt, semmit mondas válaszkeresés helyett, mégis mindig ezt mondták, és úgy néztek órá, mint valamilyen kiállított tárgyra egy unalmas múzeumban. „Nincs kivel beszélgetnem ebben a huszonegyedik században – gondolta –, pedig már ebből is eltelt egy emberöltő.”

### 3.

Hiányzott neki a tanítás, habár az utolsó öt év keserves volt. Mindig azok a szavak szöktek el tőle, amelyekre éppen szüksége lett volna. Évtizedeken át ismételt szófordulatok foszlottak semmivé, mintha sohasem mondta volna ki őket. Éjszaka felriadt, és azon töprengett, hogyan mondják spanyolul azt, hogy dugóhúzó. Más-kor rendhagyó igéket ragozott álmában.

Gúnyos mosolyokat vélt felfedezni, a diákcsínyek a kelleténél hamarabb felbosszantották. Legendás ragozási sebessége is cserben hagyta, már nem tudta bemutatni, hogyan kell egy perc alatt elragozni tizenöt rendhagyó igét. Egyik régi tanítványa azt mondta egyszer: „Mire kinyitjuk a tankönyvet, a tanár úr már az év végi anyagnál tart.” Múlttá lett ez is, nem szerette, ha látogatók érkeztek az órájára. A rendetlen és lusta gyerekekben ellenségeket látott, akik az életére törnek. „A végén olyan paranoiás leszek, mint egy miniszterelnök” – mondta magában.

Egyszer ebéd közben kiesett a szájából az egyik fogkoronája, és belepottyant a spenótba. Riadtan nézett szét az iskolai ebédlőben, vajon észrevette-e valaki, aztán gondosan megtisztogatta, papírszalvétába tette, és zsebre vágta. A visszaható igék ragoztatását aznap kínzó fogfájás tette emlékezetessé.

A csőd akkor következett be, amikor rosszul mondta és írta fel a táblára, hogy 2009. A keze sem engedelmeskedett. „Tanár úr, ott tetszett maradni a huszadik században, annak is az elején” – mondta szemtelenül, ám tökéletes spanyolsággal az egyik kislány, aki diplomata szüleivel a nyarakat Mallorcán szokta tölteni, és elhúzta a száját, amikor ő Unamuno mallorcai jegyzetét vitte be a nyelvtórára. „Micsoda hülye név, Unamuno!”

Azután még egy évig tanított, csak 2010-ben vált meg végleg



az iskolától. A tanárok között nem voltak barátai. „Öreg bútor-  
darab vagy” – mondta neki a már szintén öreg fizikatanár, aki a hu-  
sznegyedik században is egy kis Lenin-szobrot tett az asztalára,  
a fejét simogatta, és gúnyos megjegyzéseket tett rá, ezt csinálta  
már három évtized óta. „Mi lenne, ha távozásom előtt egyszer be-  
lerúgnék?” – gondolta vágyakozva 2010-ben, amikor tőmondatok-  
ban felelt a búcsúztatóra, majd feltűnő sietséggel vette a kucsmá-  
ját, és kiment az iskolából, egy kicsit gyorsabban, mint most, de már  
akkor is öreguras gyorsasággal.

„Megtaláltad, amit kerestél? – kérdezte a felesége –. Miért nem  
hoztad haza azt a könyvet, aztán holnap megint hiányozni fog.”

Nem felelt neki sem, bement a szobába, és leült a fotelba. Úgy  
ült ott, mintha a fotel része lett volna. Hátradőlt. Rettenetesen  
fáradt volt. Aztán a feje alig láthatóan megbillent, de ez sem oko-  
zott különösebb változást, mintha éppen csak elaludt volna.

## Tartalom

### Antimitológia / 5

- Egy tanácsra / 7
- Öregség előtt / 8
- Szonettkoszorú, terciavirágok nélkül / 8
  - Poétika / 13
  - Hullámverés / 13
  - Századvégi história / 14
  - Antimitológia / 15
  - Két fiú / 15
- Alkalmi vers a szocializmus állásáról Mészáros Istvánnak / 16
  - Jönnek vörösbort inni / 17
  - Novemberi álom / 18
  - Téli leltár / 18
  - Antinosztalgia / 19
  - Emlékkülések idején / 19
  - Kísértetek / 20
  - 1492 / 21
  - A költő és a nép / 21
  - Találkozás Guanabóban / 22
- Otthon, a San Miguel és Águila között / 23
  - Jegyzet a költészetéről / 24
  - A víz / 25
  - Évfordulós szonett / 26
  - A *Munkások Újsága* olvasásakor / 26
  - A Nem himnusza / 27
- Szonett Negriről és Emeniről, Lope de Vega modorában / 28
  - Emeninek / 28
- Ámor tréfájáról, avagy a szem és a műlencse káprázása közti különbség okáról / 29
  - Őszi rímek / 30
  - Kérdés / 30
  - Városrendezés / 31
- Patkánygyűlés / 33**
  - Halott spicli dala / 35
  - Putyin távirata Bush-hoz / 35
  - Ezópusi / 36

|  |  |
|--|--|
| Ballada Maryról, a katonalányról / 36  |  |
| A kutyák dala / 37   |  |
| Szociográfia, amelyet Vajda János <i>Jubiláté!</i> című versére emlékezve írt / 38     |  |
| Patkánygyűlés / 40   |  |
| Álom / 41  |  |
| Optimista hitszónok éneke / 42   |  |
| Kandúrvezér / 43   |  |
| Kígyóvilág / 44  |  |
| Vakondok halál / 45  |  |
| A vén bálna felel / 46   |  |
| Páncélos lovagok / 48  |  |
| <b>Új Vízözön / 49</b>   |  |
| Blake olyasáskor / 51  |  |
| Egy kérdés, mely Istennek Ó Testamentomából kimaradt / 52                              |  |
| Ismeretlen papköltő szonettjeiből / 52   |  |
| Káin verse / 54  |  |
| Az egyiptombéliek / 55   |  |
| Mózes halála / 56  |  |
| Geertgen Tot Sint Jans <i>Keresztelő Szent János a pusztában</i> című festményére / 57 |  |
| Az elítéltetés / 58  |  |
| Zelóta alternatíva / 59  |  |
| Jónás-nép / 59   |  |
| Mennyei történet / 60  |  |
| Új Vízözön / 61  |  |
| A Táblák széttörésekor / 62  |  |
| Példázat, csüggedőknek / 63  |  |
| <b>A tanár / 65</b>  |  |

Készült 300 példányban

Ez a



példány

<http://www.zfuzetek.freeweb.hu>

ISBN 963 460 466 8

ISSN 0866-4420

Felelős kiadó a szerző

Felelős szerkesztő Tabák András

2005 Vasas-Köz kft nyomda

Felelős vezető Badó Géza

Terjeszti a Könyvtárellátó Közhasznú Társaság

250 Ft

Új kötetem elején mottóként Heine-idézet áll. Régóta legszívesebben a satírát választom mondanivalóim közlési formájául, és műfordítóként is vissza-visszatérek a 17. század spanyol óriásának, Francisco de Quevedónak gúnydalaihoz.

Az ironikus hangszerelés védelem mindenféle retorika ellen. Verseim végére nem illeszttek hamis optimizmusból pingált vörös farkat. Ne túlozzuk el a költészet szerepét, és főleg olyan időszakban ne tegyünk ezt, amikor a versek amúgy is kevés olvasóhoz jutnak el. A költő hatása leginkább figyelmeztető jellegű lehet. A satíra voltaképpen az elégedetlenség, a lázadás költészete, arról szól, hogy a körülöttünk levő világ rossz, másféle világra van szükség.

Négy évtizeddel ezelőtt első kötetem ezzel a sorral kezdődött: “Ne akkor kiálts, ha az ég fala már leomlott!”

Ezt mondom ma is, szemtelen rímeket füttyörészve.

